

Oceňování dlouhodobého hmotného majetku reálnou hodnotou

Valuation of long-term tangible property at real value

Martin Pernica, Helena Hanušová

Abstract

Purpose The purpose of the article is to discuss the valuation of assets at real value. The authors characterize the benefits of valuing assets at real value and explain the procedure for deriving the coefficient of the real price of tangible movable assets.

Scientific aim Main aim of this article is to define the specifics of the valuation of assets in the Czech financial accounting and to specify the positive and negative of the valuation of assets on a historical cost principle.

Methods Contribution use general scientific methods, especially analysis, synthesis, comparison, induction and deduction. Essential sources of information were professional publications and selected educational texts at the end of this contribution.

Findings Real value nesting take no risks burden „fast changes” depending on concrete situation in the marketplace; is sturdy against influence legislative state provisions and isn't loaded by localities changes in which happens evaluation of property. The same property will be through the real value represent the potential economic benefits for a company in a specific sector regardless in which state will the company conduct business or to set up a business and establish new branches. Valuation of fixed assets in accounting is a very complex thing. Need accurate information about the real value of asset, which as one of all of these options reflects its economic benefits for businesses; it is radical for all companies regardless of their size.

Conclusions Valuation of assets at real value creates a presumption for correct decisions about costly investments, helping companies adequately manage their costs and creates conditions for substantial savings. Firms using the valuation of tangible assets at real value have become an essential precondition for success.

Keywords: Financial accountancy, historical price, market price, real value, usual price, valuation.

JEL Classification: M21

Úvod

Světová ekonomika se na konci první dekády jedenadvacátého století potýká se závažnou hospodářskou krizí, která svým rozměrem výrazně přesáhla hospodářskou krizi ze třicátých let dvacátého století. Nejčastěji bývají za hlavní viníky označovány exekutivy států, které podcenily oblast regulace a kontroly finančních trhů. Dobře prováděnou regulaci a kontrolu nad finančními trhy podmiňuje účetní legislativa, která umožňuje vést účetnictví tak, aby organizacím poskytovalo relevantní informace pro jejich řízení. Nedílnou součástí takových informací jsou i informace o aktuální hodnotě majetku organizace.

1 Cíl práce

Článek je orientován na oceňování majetku reálnou hodnotou. Jeho cílem je vymezit specifika oceňování majetku v českém finančním účetnictví a blíže specifikovat klady a záporny způsobu oceňování majetku založeném na principu historické ceny. Autoři charakterizují přínos oceňování majetku reálnou hodnotou a vysvětlují postup odvození koeficientu reálné ceny u dlouhodobého hmotného majetku movitého odpisovaného.

2 Materiál a metody

Příspěvek využívá obecné vědní metody, a to především analýzu, syntézu, komparaci, indukci a dedukci. Pro stanovení koeficientu reálné ceny byla použita empirická metoda – dotazníkové šetření. Výsledky prezentované v článku jsou výstupem z výzkumu provedeného v rámci zpracování doktorské disertační práce.

3 Klíčový problém finančního účetnictví

Klíčovým problémem, se kterým se potýkají účetní jednotky, dále ÚJ, je oceňování dlouhodobého hmotného majetku. Oceňování se opírá o zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. Přestože bývá tato právní norma často novelizována, značná část odborníků zastává názor, že není schopná zabezpečit funkce, které by mělo účetnictví poskytovat svým uživatelům.

V českém povinně vedeném finančním účetnictví, dále FÚ, je oceňování majetku založeno na principu historické ceny. To je cena, za kterou byl majetek pořízen v době, kdy se o něm poprvé účtuje. Takto stanovená cena není relevantní informací o aktuální hodnotě majetku. Příkladem může být dlouhodobý hmotný

majetek, dále DHM, který je účetně odpisován dle zákona č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů v rámci některé odpisové skupiny, do které je zařazen. Po uplynutí doby odepisování je v rámci FÚ - ÚJ jeho účetní hodnota nulová. Majetek však ve skutečnosti určitou hodnotu má. Na rozdíl od FÚ tuto hodnotu může zachycovat vnitropodnikové účetnictví, dále VPÚ, v případě, že jej ÚJ vede a tento majetek stále využívá.

V účetnictví, především v účetnictví finančním, se evidování oceňování i účtování řídí zákonem o účetnictví. Firmy v ČR mohou uplatnit účtování, které je buď v souladu se zákonem o účetnictví, nebo používají účtování podle platných IFRS nebo mohou používat účtování dle US GAAP atp., což opět znamená vzájemnou neporovnatelnost oceňování stejného druhu majetku. Rozdíl v pojetí oceňování majetku podle zákona č.563/1991 Sb. o účetnictví a IFRS vystihuje: „Czech GAAP je založena na principu historické ceny, zatímco IFRS více preferují princip fair value“ (Beranová, 2008). Při krizovém řízení je ovšem třeba, aby podnik znal hodnotu svého majetku, která by byla co nejblíže ekonomické realitě. Zákon č.563/1991 Sb. o účetnictví k problematice oceňování dlouhodobého hmotného majetku, který vstupuje do finančního účetnictví účetní jednotky uvádí: „Z jednotlivých složek majetku a závazků se oceňují: hmotný majetek kromě zásob, s výjimkou hmotného majetku vytvořeného vlastní činností pořizovacími cenami.“

V §25 odstavci 5 zákona o účetnictví je dále podrobně uvedeno, co se na základě zákona rozumí jednotlivými cenami:

- „Pořizovací cenou je cena, za kterou byl majetek pořízen a náklady s jeho pořízením související,
- reprodukční pořizovací cenou je cena, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje,
- vlastními náklady u hmotného majetku kromě zásob a nehmotného majetku kromě pohledávek vytvořeného vlastní činností jsou přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost a nepřímé náklady, které se vztahují k výrobě nebo jiné činnosti, vymezené v souladu s účetními metodami.“

Pořizovací cena se uplatňuje v případech, že účetní jednotka nabyla majetek úplatně. Podle ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o

účetnictví ve znění pozdějších předpisů do této ceny mohou vstupovat například tyto náklady:

- náklady spojené s přípravou pořízení majetku, zejména poplatky za poradenské služby a zprostředkování, expertízy, přípravné práce na předprojektové dokumentaci,
- doprava, včetně případných celních poplatků a montáže,
- náklady spojené s testovacím provozem majetku a dalších zkoušek před jeho uvedením do řádného provozu,
- úroky z úvěru souvisejícím s pořízením majetku.

Do pořizovací ceny není možné zahrnout například tyto náklady:

- opravy a údržba,
- kurzové rozdíly,
- smluvní pokuty a penále.

Ocenění vlastními náklady výroby lze uplatnit v případě, kdy si firma vyrobí majetek vlastní činností. Reprodukční pořizovací cena se uplatňuje v případě bezúplatného nabytí majetku.

Oceňování za méně častých okolností se realizuje např.:

- slučování podniků,
- likvidace podniků,
- náhrady škody,
- zástava nemovitého nebo movitého majetku při žádosti o úvěr,
- dědictví,
- soudní spory a arbitráže.

V těchto případech je na základě zákona č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku stanovována obvyklá cena, dále jen COB. Toto oceňování není prováděno pravidelně. Používá se pouze při vzniku konkrétních událostí, které jsou vymezeny v příslušných zákonech.

4 Potřeba oceňování majetku reálnou hodnotou

V etapě ekonomické krize potřebují podniky intenzivněji prosazovat řízení nákladů a v celé řadě případů musí začít uplatňovat prvky krizového řízení. Prvořadou podmínkou pro obojí je znát skutečnou, tedy reálnou hodnotu majetku.

Krizové řízení dále ztěžuje aplikace historické ceny v jejich různých modifikacích, kdy zejména problémovou se stává pořizovací cena, která je obecně složena z ceny nákupní a nákla-

dů souvisejících s pořízením a uvedením majetku do provozu.

Například může dojít k tomu, že firma si pořídí tři stejné stroje, přičemž u jednoho uplatní cenu pořízení, u druhého připočítá k ceně pořízení transportní náklady a u třetího je pořizovací cena tvořena jak transportními náklady, tak náklady spojenými s instalací stroje. Takto získané ceny v rozdílných výších jsou cenami, se kterými vstupuje majetek do účetnictví účetní jednotky.

Dalším problémem je fakt, že i v mírně inflačních ekonomikách dochází k tomu, že u majetku s delší životností je tržní cena obecně vyšší než cena evidovaná, tedy u odpisovaného majetku zůstatková. Problém zůstatkové ceny lze spatřovat především v tom, že firmy uplatňují v účetnictví odpisy účetní a nikoliv ekonomické, které jediné jsou schopny vyjádřit skutečnou míru opotřebení odpisovaného majetku.

Ze všech z výše uvedených důvodů je zřejmé, že je pro podniky velmi potřebné najít metodiku tvorby reálné ceny pro klíčové druhy DHM, který je v jejich vlastnictví.

Reálná hodnota majetku nijak nesouvisí s tržní cenou. Tržní cena „...je cena, která vzniká na trhu při aktuálním vztahu nabídky a poptávky“ (Macáková, 2003). Z této definice tedy jednoznačně plyne, že tržní cena podléhá výkyvům trhu způsobeným právě ekonomickou krizí. Například v prvních etapách krize se hodnoty majetku snižují. Ve chvíli, kdy krize prochází etapou inflace, dochází k růstu cen. Tento obecně platný trend se může projevovat u různých oborů podnikání nikoliv současně, tedy u všech oborů, ale jednotlivě. Což znamená, že firma podnikající v určitém oboru bude procházet obdobím, kdy její dlouhodobý hmotný majetek bude mít tržní cenu nižší, než je cena evidovaná. A naopak podnik jiného oboru může procházet obdobím, kdy jeho majetek je díky rostoucím a vysokým hodnotám na trhu podhodnocen.

5 Odvození koeficientu pro stanovení reálné ceny

Před přípravou tvorby metodiky oceňování dlouhodobého hmotného majetku reálnou hodnotou s cílem stanovit reálnou cenu konkrétního dlouhodobého hmotného, byly formulovány hypotézy v tom smyslu, že na výši reálné hodnoty dlouhodobého hmotného majetku se

podílí kromě tvrdých kritérií, jakými jsou jejich parametry, také kritéria měkká. U příkladu dlouhodobého hmotného majetku movitého odpisovaného – automobilů, který byl zvolen v rámci prováděného výzkumu, jsou tvrdými kritérii například typ motoru, zdvihový objem válců, typ převodovky apod. Měkkými kritérii jsou značka, bezpečnost, náklady na provoz, spolehlivost apod. Tato kritéria přitom mohou mít významný podíl na výši reálné hodnoty a jejich míra může zásadním způsobem ovlivnit pořízení konkrétního majetku v organizaci.

Následně byl proveden výzkum, který by objasnil, jakým kritériím přikládají majitelé dlouhodobého hmotného majetku význam při jeho pořízení. Při přípravě výzkumu je vhodné volit takový druh dlouhodobého majetku, se kterým existuje co možná nejvíce rozvinutý trh a je respondentům blízký.

Při hledání vhodné skupiny respondentů je nutné zvážit kritéria, podle kterých je možné k tomuto výběru přistoupit. Existuje celá řada kritérií. Například obor, ve kterém organizace působí, celková výše aktiv, počet zaměstnanců apod. Aby nedošlo ke zkreslení výzkumu v souvislosti s volbou vhodného vzorku organizací, bylo použito členění podniků dle „Doporučení Komise Evropských společenství č.2003 / 361/ES ze dne 6. května 2003 o definici malých a středních podniků“, na základě kterého se dělí podniky na:

- malé podniky,
- střední podniky,
- velké podniky.

Uvedené doporučení Komise Evropských společenství blíže charakterizuje, jaké podniky je možné zařadit do uvedených kategorií: „Za malý podnik je považován podnik s počtem zaměstnancům menším jak 50 a současně s ročním obratem nebo výší aktiv nepřesahující 10 mil. Eur. Za střední podnik je považován podnik s počtem zaměstnancům menším jak 250 a současně s ročním obratem nepřesahující 50 mil. Eur nebo výší aktiv nepřesahující 43mil. Eur.“

Tato kategorizace je univerzální a postihuje nejen hlediska obratu a výše aktiv, ale zároveň i počet zaměstnanců. V České republice působí celá řada organizací, například orientujících se na obchodní činnost, ze které vykazují ročně vysoké obraty v mil. Eur, nicméně jejich

hodnota stálých aktiv a počet zaměstnanců je minimální.

Výzkum je vhodné orientovat na organizace v soukromém i ve státním vlastnictví. Státní organizace věnují výběru dlouhodobého hmotného majetku velkou pozornost, zejména pokud je do něj investováno větší množství finančních prostředků z veřejných zdrojů. Celý mechanismus rozhodování o jeho pořízení podléhá zákonu č.137/2006 Sb. o veřejných zakázkách ve znění pozdějších předpisů. Tyto organizace musí pečlivě zvažovat kritéria, která uvedou v rámci výběrových řízení pro soutěž o veřejnou zakázku při pořizování dlouhodobého hmotného majetku. Vládní zakázky orientované na dlouhodobý majetek se také výrazně podílí na vývoji národního hospodářství. Soukromé společnosti nakupují majetek ze svých prostředků, anebo volí jinou formu financování. Jejich rozhodování není svázáno tak přísnými pravidly, jak je tomu u organizací, které tento majetek nakupují z veřejných prostředků. Soukromé společnosti mohou pořízením dlouhodobého majetku sledovat i optimalizaci základu pro stanovení výše daně z příjmů právnických osob.

Při rozhodování jakým způsobem od respondentů získat výzkumná data, hraje roli celá řada faktorů. Nejvýznamnějšími jsou predikce získání množství relevantních odpovědí od respondentů, časová náročnost výzkumu, náklady na jeho zabezpečení. Jako nejvhodnější se jeví dotazníkové šetření s ohledem zejména na rychlost sběru dat a nízké náklady jeho zabezpečení. Pro zvýšení počtu získání relevantních odpovědí se velmi osvědčilo zasílat dotazníky s průvodním dopisem v písemné podobě běžnou poštou. Realizace výzkumu prokázala, že firmy reagují v mnohem větší míře na seriózní způsob oslovení běžnou korespondencí, zatímco oslovení elektronickou poštou, případně telefonicky v respondentech probouzí pocit nedůvěry a vyvolává rozpaky. Osobní oslovení, které jsem rovněž zkoušel, se jeví s ohledem na vytížení pracovníků a vedení společností jako méně vhodné. Lze jej však použít v pilotní části výzkumu – tzv. předvýzkumu, kdy je s určitým vzorkem respondentů prováděn řízený rozhovor zaměřený na problematiku, ke které směřuje dotazníkové šetření. Rovněž tak se testují reakce respondentů na předložený vzorový dotazník.

V rámci vyhodnocení předvýzkumu je důležité reagovat na požadavky a připomínky respondentů směřující jak k samotnému obsahu dotazníku, tak ke zvolené formě dotazování. Dotazník byl rozeslán respondentům. V hlavní výzkumné části prodělal celou řadu změn oproti původnímu návrhu, ve kterém ještě nebylo možné implementovat názory testovacího vzorku respondentů. Ke zvolené formě dotazování, rozesílání dotazníků s průvodními dopisy běžnou poštou, neměli respondenti z testovacího vzorku v rámci předvýzkumu žádné námítky a tuto formu provádění hlavního výzkumu doporučili. Samotný dotazník se tak zredukoval na tři strany. První stránka byla věnována instrukcím k jeho vyplnění a informacím, které měli respondenti uvést o firmě, stavu a zařazení majetku u firmy, kterou zastupují. Druhou a třetí stranu tvořily otázky samotného dotazníku. V závěru dotazníku bylo nutné uvést přesný název organizace, odpovědnou osobu, která se vyjádřila k otázkám v dotazníku a její podpis a datum vyplnění dotazníku. Šetření je vhodné směřovat jako dobrovolné. V případě, že se konkrétní organizace rozhodne účastnit výzkumu, měla by relevantnost svých odpovědí a účast na dotazníkovém šetření potvrdit prostřednictvím odpovědné osoby. Vzhledem k tomu, že bylo prováděno dotazníkové šetření orientované na zjišťování významu měkkých kritérií a uživatelských charakteristik u příkladu dlouhodobého hmotného majetku odpisovaného – firemní flotily automobilů, směřoval jsem průvodní dopis odpovědným zástupcům, kteří mají v rámci organizací, ve kterých pracují na starosti buď přímo firemní flotilu automobilů, dlouhodobý hmotný majetek obecně nebo jsou technickými náměstkami pro tuto oblast. V případě menších organizací byly průvodní dopisy rozesílány odpovědným osobám (majitelům, ředitelům organizací), kteří o pořizování a péči o tomto majetku sami rozhodují.

V hlavní části výzkumu bylo osloveno celkově dvě stě organizací, z tohoto množství do uzávěrky výzkumu odpověděla plná třetina oslovených. Výsledky výzkumu potvrdily hypotézy týkající se zásadního významu měkkých kritérií při rozhodování o výběru konkrétních automobilů. Z původních devíti nabízených kritérií (měkkých charakteristik), se po prvotní statistické vyhodnocení zúžilo na čtyři. S těmito zbývajícími čtyřmi kritérii bylo dále pracováno. Osvědčilo se tak vícefázové využití prostředků

statistického vyhodnocení. Tento fakt platí v případě, že toto zúžení výsledky výzkumu umožní. Vzhledem k tomu, že respondenti přisuzovali zvoleným kritériím váhu na bodové škále od jedničky do pětky (jednička nejmenší váha, pětka největší váha), bylo dále možné, přesněji pracovat s těmito přisouzenými vahami v rámci statistického šetření.

Pro stanovení koeficientu reálné ceny byla použita čtveřice nejvýznamnějších kritérií – kritérií, která zásadním způsobem ovlivňují rozhodování organizací při výběru konkrétních automobilů - spolehlivost, dostupnost servisu, bezpečnost a pořizovací cena. Z pořadí jednotlivých kritérií ve výběru byl odvozen koeficient reálné hodnoty R. (Pernica, 2009) Ten byl určen jako poměr nejvíce a nejméně hodnoceného kritéria. Těmito kritérii byla stanovena provozní spolehlivost a bezpečnost.

6. Diskuse

Odvození výše reálné ceny

Odvození výše reálné hodnoty vychází ze vzájemných vztahů účetní hodnoty, tržní hodnoty, obvyklé ceny a reálné hodnoty.

Základem je ocenění majetku účetní hodnotou a stanovení účetní ceny (přesná částka uvedená v CZK). Účetní hodnota je vždy nejnižší, což pramení z účetní a daňové legislativy. Na základě této legislativy se majetek odepisuje a přenáší svoji hodnotu do hodnoty výrobků. Je všeobecným zájmem státu, aby firmy využívaly co nejmodernější, technicky nejvyspělejší a k životnímu prostředí nejšetrnější stroje, zařízení automobily apod., co nejintenzivněji. Opořehovávali je a v co nejkratších intervalech je nahrazovali modernějšími. Účetní a daňové odpisy jsou jedním z vhodných nástrojů prosazování této politiky orientované na HI - TECH. Hodnota intenzivně užívaného majetku, který je rychle odepsán je minimální. (Graf 1)

Tržní cena je z hlediska ekonomické teorie výslednicí střetu nabídky a poptávky na trhu. Vztah mezi prodávajícím a kupujícím je možné také charakterizovat podrobněji: „Tržní hodnota je odhadnutá částka, za kterou by měl být majetek směněn k datu ocenění mezi koupěchtivým kupujícím a prodejechtivým prodávajícím při transakci mezi samostatnými a nezávislými partnery po náležitém marketingu, ve kterém by obě strany jednaly informovaně, rozumně a bez nátlaku“ (Mařík, 1998).

Zákon č. 526/1990 Sb. o cenách ve znění pozdějších předpisů v §1 písmenu uvádí: „Cena je peněžní částka sjednaná při nákupu a prodeji zboží.“

Z hlediska platné právní úpravy v České republice je konkrétní peněžní částkou vy-

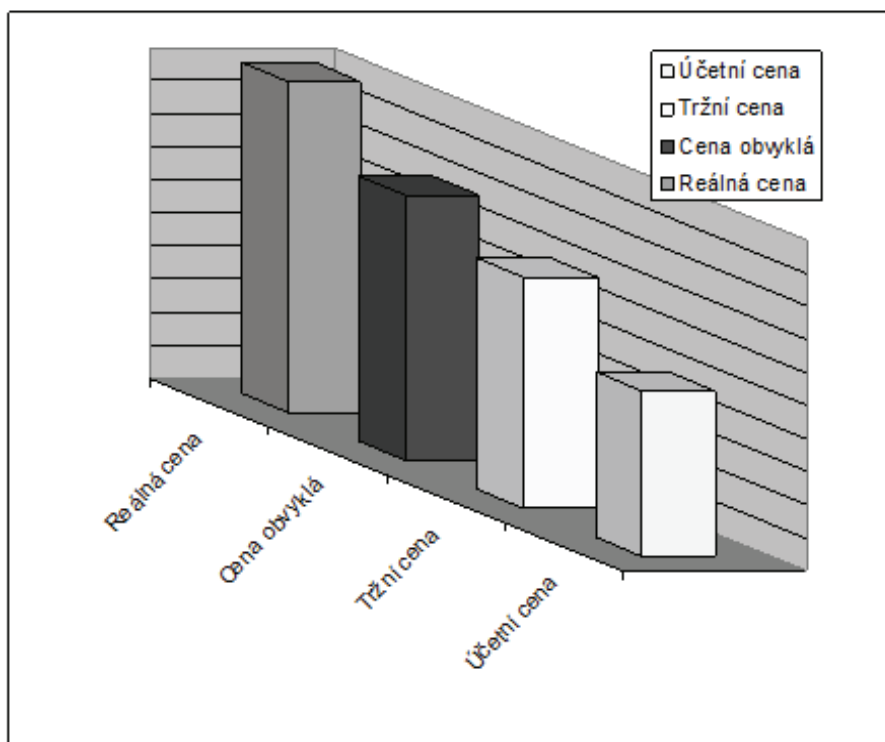
kde

RC – reálná cena,

COB – cena obvyklá,

CT – cena tržní,

R – koeficient reálné ceny.

Graf 1 Modelová situace - porovnání různých typů cen

Zdroj: Vlastní zpracování

povídající o realizované transakci prodávajícího a kupujícího. Její výše je závislá na konkrétních podmínkách na trhu. V době hospodářské krize, kdy objem prodejů a koupí klesá, subjekty nemají k dispozici volné prostředky a velmi zvažují každý zamýšlený nákup, je nižší než v době konjunktury, ale vždy vyšší, než účetní hodnota majetku firmy.

Výše stanovené obvyklé ceny se převážně opírá o zhodnocení majetku po technické stránce. V době hospodářské krize je výše COB stanovené v CZK vyšší než ceny tržní.

Reálná hodnota je informací o stavu majetku po technické stránce, zohledňuje uživatelské charakteristiky majetku a odráží nákupní chování zákazníků. Opírá se tedy o nejvyšší stanovenou hodnotu (obvyklou cenu).

Přesná výše reálné ceny pro konkrétní majetek je stanovena na základě vztahu:

$$RC = \max(COB; CT) * R$$

$$RC[CZK] \quad (1)$$

7 Závěr

Je zřejmé, že navržená metodika oceňování dlouhodobého hmotného majetku má celou řadu nedostatků, například v tom, že se musí stanovovat pro jednotlivé skupiny majetku zvlášť. Ovšem klady metodiky převažují nad zápory, poněvadž při aplikaci této metody se firma může soustředit na hlavní, či nejdůležitější skupiny majetku, podle toho, jaký majetek, respektive majetek jaké hodnoty je v konkrétní organizaci převažující nebo v závislosti na oboru, ve kterém organizace podniká. Podle těchto hledisek se organizace zásadním způsobem liší a ocenění konkrétního majetku, které zohledňuje význam majetku pro konkrétní organizaci ji umožní s ním lépe a efektivněji hospodařit. Náklady na zavedení obdobné metodiky oceňování majetku reálnou hodnotou jsou minimální, což vyhovuje zejména organizacím, které se snaží co nejlépe řídit náklady, vyhledávat investice zajišťující jejich trvalý rozvoj a konkuren-

ceschopnost. Zavedení metodiky znamená zásadní úsporu firemních prostředků a možnost je alokovat do zmíněných oblastí. Vedení vnitropodnikového účetnictví, které se opírá o oceňování majetku reálnou hodnotou, tak umožní organizacím získat konkurenční výhodu v podobě snížení nákladů a uvolnění prostředků pro investice, které zajistí jejich náskok před konkurencí, což považují za klíčové.

Poněvadž mezi typické vlastnosti reálné hodnoty patří jak skutečnost, že nepodléhá časovým výkyvům trhu, tak také fakt, že je v podsta-

tě rezistentní vůči tlakům zájmových skupin a státních uskupení, může její všeobecná aplikace přispět ke stabilizaci ekonomiky i v širším a obecnějším kontextu.

Acknowledgement

Tento článek je součástí specifického vysokoškolského výzkumu „Rozvoj poznatků ke zdokonalování informační podpory ekonomického řízení vývoje podniku v souladu s vývojem podnikatelského prostředí“ č. FP-S-10-17.

References

Beranová, M. (2008) Adoption of IFRS/IAS Impacting the Companies. *Trendy*. 2008, 3, s. 27-33.

Česká republika. Zákon 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2010-03-02] Dostupný z WWW: <http://busi/ness.center.cz/business/pravo/zakony/ucto>

Česká republika. Zákon 586/1992 Sb. o dani z příjmu ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2010-03-14] Dostupný z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>

Česká republika. Zákon č. 526/1990 Sb. o cenách ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2010-03-04] Dostupný z WWW: <http://zakony-online.cz/?s141&q141=all>

Česká republika. Zákon 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2010-03-02] Dostupný z WWW:

<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/verejne-zakazky/>

Česká republika. Zákon č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku ve znění pozdějších předpisů [online] [cit. 2010-03-04] Dostupný z WWW: <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-151-1997-sb-o-ocenovani-majetku-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-ocenovani-majetku/cpata/>

Doporučení Komise Evropských společenství č.2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici malých a středních podniků [online] [cit. 2010-08-14] Dostupný z WWW: www.institutumeni.cz/res/data/002/000298.pdf

Macáková, L. (2003) *Mikroekonomie*. Osmé aktualizované vydání. Praha : Melandrium. 275 s.

Mařík, M. (1998) *Určování hodnoty firem*. Praha : Ekopress. 206 s.

Pernica, M. (2009). *Metody oceňování dlouhodobých hmotných aktiv v podniku*. Brno, 120

s. Dizertační práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská.

Author (s) contact (s)

Ing. Martin Pernica, Ph.D.

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta podnikatelská, Ústav financí
Kolejní 2906/4,
612 00 Brno, Česká republika
E-mail: pernica@fbm.vutbr.cz

Ing. Helena Hanušová, CSc.

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta podnikatelská, Ústav financí
Kolejní 2906/4,
612 00 Brno, Česká republika
E-mail: hanusova@fbm.vutbr.cz

Doručeno redakci: 30.9.2010

Recenzováno: 8.11.2010

Schváleno k publikování: 30.11.2010